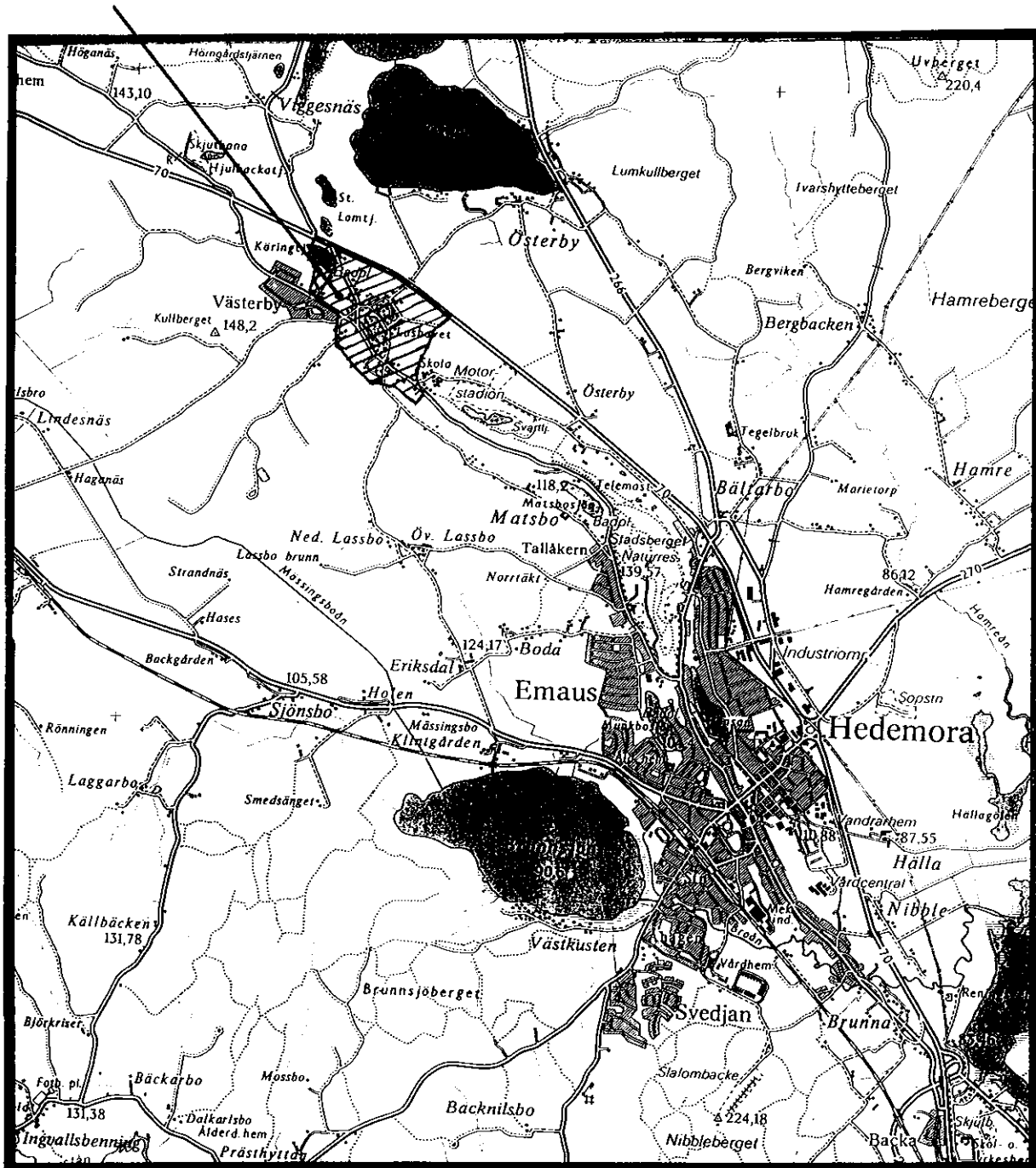

Områdets läge

OMRADES BESTÄMMELSER

FÖR HEDEMORA-VÄSTERBY
i Hedemora kommun, Kopparbergs län

Upprättad i Mars 1992

Antagen av kommunfullmäktige 1992-10-29

Laga kraft 1992-11-24

BESTÄMMELSER

FÖRSLAG TILL OMRÅDESBESTÄMMELSER FÖR HEDEMORA-VÄSTERBY I HEDEMORA KOMMUN

HANDLINGAR

Handlingarna till områdesbestämmelserna består av plankarta och denna beskrivning.

SYFTE

Områdesbestämmelserna har framtagits för att skydda den intressanta kulturmiljön i Västerby i enlighet med översiktsplan och bevarandeplan för Hedemora kommun.

HISTORIK

Västerby nämns första gången 1479, men är säkerligen mycket äldre med tanke på alla fornyfynd i trakten. Lägen vid mindre vattensamlingar var attraktiva och brukade väljas mycket tidigt för fast bosättning.

Byn ligger vid Badelundaåsen som utgjorde den medeltida landsvägen upp mot Dalarna. Strax utanför byn kan man ännu följa den hålväg som markerar den gamla vägsträckningen.

Under 1700-talet var Västerby en av de största byarna i Hedemoratrakten med en befolkning på över 200 personer. Parallellt med jordbruket förekom klensmide vid gårdarna. År 1800 var befolkningen ca 300 personer. Ägosplittringen var stor och därför genomfördes ett storskifte 1817-19. På den karta som då upprättades kan man se det exakta utseendet på byn med byggnadslägen och ägogränser.

År 1890 var byn som störst med ca 350 invånare.

Då ägosplittringen ånyo hade tagit alltför stora proportioner för att möjliggöra ett rationellt jordbruk genomfördes ett laga skifte 1953-58.

LÄGET IDAG

Västerby är en av de bäst bevarade byarna i Hedemora kommun och finns med i bevarandeplanen. Bebyggelsen är samlad kring den lilla vattensamlingen Bysjön (Lushavet) till en klunby av 1700-talstyp. I stort är byggnadslägena samma som 1817. I bykärnan ligger gamla bostadshus och uthus tätt längs ett nät av smala grusade vägar. Av de tvärgränder som förr gick ner till vattnet och som var nödvändiga för djurens vattenförsörjning så länge man saknade vattenledningar finns idag bara en kvar. Vid Bysjön ligger gamla tvättstugor. I bykärnan har den tidigare bebyggelsestrukturen med kringbyggda gårdar förändrats genom rivning av byggnader. Nästan hälften av de äldre byggnaderna har rivits. Endast ett fåtal gårdar är idag helt kringbyggda. Gårdsrummen kan dock fortfarande ofta upplevas genom alléträd, staket och häckar har ersatt tidigare byggnader. Bebyggelsen ger ett enhetligt intryck beroende på att de flesta byggnaderna är rödmålade och har sedeltak med tegel. En viktig del av miljön är också vegetationen i form av vårdträd och häckar samt välskötta trädgårdar.

Söder och väster om byn finns nya bostadsområden.

PLANFÖRUTSÄTTNINGAR

RADONRISK

Badelundaåsen som löper längs landsvägen betecknas som högriskområde för radon på grund av sin goda genomsläpplighet för jordluft. Ny bebyggelse kan endast tillåtas efter markradonundersökning. Vid radonhalter över 50 000 Bq/m³ skall husen byggas radonsäkert.

SANKMARK

På bägge sidor om åsen finns sankna områden som ej lämpar sig för bebyggelse.

STRANDSKYDD

Generellt strandskydd med byggnadsförbud råder intill 100 meter från Kärringtjärnen och Bysjön.

VÄGLAGEN

Upp till 12 meter från allmän väg får hus ej byggas eller sikt skymmas. En bred zon längs den stora riksvägen är bullerstörd. Genom att vägen ligger nedanför en mindre slänt och denna i viss mån fungerar som en bullervall är störningarna dock begränsade.

PLANLÄGE

Översiktsplanen:

Enligt kommunens översiktsplan bör kulturminnesvårdens intressen prioriteras inom den gamla byn. Byns yttre kontur bör bevaras. Tillkommande bebyggelse bör anpassas i läge, skala och material. Gränder och grusvägar bör bevaras i läge och ytbeläggning.

Ny bebyggelse och nya anläggningar ska föregås av detaljplanläggning. Den kulturhistoriskt värdefulla

bebyggelsen bör bevaras. Områdesbestämmelser ska upprättas för att höja bygglövsplikten för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen.

Bevarandeplanen:

Enligt den av kommunfullmäktige antagna bevarandeplanen bör byns yttre kontur hållas synlig i landskapet. Tillkommande bebyggelse bör placeras i gamla byggnadslägen eller utanför bevarandeområdet.

De befintliga byggnaderna bör bevaras och vårdas. Mängden av uthusbyggnader är en viktig del av bebyggelsemiljön och inte minst brygghusen nere vid Bysjön. Tvärgränderna i bykärnan bör bibehållas.

Inga åtgärder bör vidtagas som motverkar en fortsatt jordbruksdrift på gårdarna inom byn. Ny bebyggelse bör anpassas i material, form och färg till bebyggelsetraditionen i Västerby. Strandskanten på östra sidan Bysjön bör inte byggas förutom av t ex enstaka bastubyggnad. Strandpartiet bör hållas öppet genom odling eller bete.

Befintliga vägar bör ej asfalteras. Inga ytterligare vägar bör föras över till tomtmark.

Områdesbestämmelser bör upprättas för att höja lovplikten och reglera nytillkommande byggnaders placering, utformning och utförande.

Detaljplaner:

Detaljplaner för nybyggnad av friliggande enfamiljshus finns omedelbart väster om planområdet. Möjligheter finns att bygga ett tjugotal nya hus inom dessa.

Inom planområdet finns inga fastställda detaljplaner.

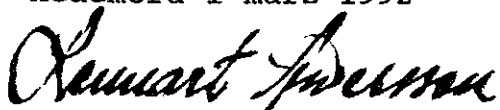
VATTEN OCH AVLOPP

Kommunalt vatten och avlopp är utbyggt i samhället. Kapacitet finns för ytterligare utbyggnad. Strax sydöst om Västerby börjar den yttre skyddszonen för Hedemoras vattentäkt.

JORDBRUKSMARK

Västerby ligger inom ett av Dalarnas bästa jordbruksområden med goda förutsättningar även för en långsiktigt fortsatt jordbruksdrift. Sålunda anser lantbruksnämnden att jordbruksmarken söder och sydväst om byn vara av klass I och marken mellan byn och stora riksvägen vara av klass II.

Hedemora i mars 1992

Lennart Andersson
Stadsarkitekt